

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2015. október 29.(*)

„Elzeter döntéshozatal iránti kérelem – Hozzáadottértékadó – 2006/112/EK irányelv – 13. cikk, (1) bekezdés – Az adóalanyiség hiánya – A »közjog által szabályozott szerv« fogalma – Az Azoriszigetek autonóm régióban egészségügyi rendszer tervezésével és m ködtetésével kapcsolatos szolgáltatást nyújtó részvénytársaság – E szolgáltatások részletes szabályainak meghatározása e társaság és a régió között létrejött programszerződéseken, ideértve a szolgáltatásokért járó díjazást is”

A C-174/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott elzeter döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supremo Tribunal Administrativo (Portugália) a Bírósághoz 2014. április 9-én érkezett, 2014. március 12-i határozatával terjesztett el az eltte

a **Saudaço – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos de Saúde dos Açores SA**
és

a **Fazenda Pública**

között folyamatban lév eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen, a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva, J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (előadó) és K. Jürimäe bírák,

előtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: M. Ferreira előtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. március 19-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következók által előterjesztett észrevételeket:

- a Saudaço – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA képviseletében G. Leite de Campos, M. Clemente és J. Batista Pereira advogados,
- a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes és R. Campos Laires, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében L. Christie, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Mantle barrister,
- az Európai Bizottság képviseletében P. Guerra e Andrade és L. Lozano Palacios, meghatalmazotti minőségben,

a előtanácsnok indítványának a 2015. június 25-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következ?

Ítéletet

1 Az elzetes döntéshozatal iránti kérelem az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerzések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.; helyesbítés: HL 2004. L 339., 14. o.) 1. cikke (9) bekezdésének és a közös hozzáadottértékadórendszerrel szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 1. o.) 13. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Soudaço – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA (a továbbiakban: Soudaço) és a Fazenda Pública (államkincstár) között, e társaságnak az Azori-szigetek autonóm régióban (a továbbiakban: AAR) egészségügyi rendszer tervezésére és működtetésére irányuló tevékenységeire felszámított hozzáadottértékadó (héta) kötelezettsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették el.

Jogalap

Az uniós jog

3 A 2006/112 irányelv a héára vonatkozó közösségi jogszabályokat – különösen a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadórendszer: egységes adóalapmegállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanács irányelvet (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet 23. o.; a továbbiakban: hatodik irányelv) – 2007. január 1-jével hatályon kívül helyezte és azok helyébe lépett.

4 A 2006/112 irányelv (1) és (3) preambulumbekkezdése értelmében a hatodik irányelv átdolgozására szükség volt annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi alkalmazandó rendelkezés világos és ésszerű módon kerüljön bemutatásra átdolgozott szerkezetben és szövegezésben, bár ez f szabály szerint nem eredményez érdemi változásokat.

5 A 2006/112 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja elírja:

„A héa hatálya alá a következ? ügyletek tartoznak:

[...]

c) egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás”.

6 Ezen irányelv 9. cikke (1) bekezdésének értelmében:

„»Adóalany« az a személy, aki bármely gazdasági tevékenységet bárhol önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére.

»Gazdasági tevékenység« a termelő, a kereskedő, illetve a szolgáltatók valamennyi tevékenysége, beleértve a kitermelő ipari és mezőgazdasági tevékenységeket, valamint a szabadfoglalkozású vagy azzal egyenértékű tevékenységeket is. Gazdasági tevékenységnek minősül különösen a materiális vagy immateriális javak tartós bevétel elérése érdekében történő hasznosítása.”

7 Az említett irányelv 13. cikke elírja:

„(1) Az állami, regionális és helyi közigazgatási szervek [helyesen: az államok, a régiók, a megyék és a települések] és egyéb közjog által szabályozott szervek nem minősülnek adóalanyoknak az olyan tevékenységek, illetve ügyletek vonatkozásában, amelyeket hatóságként folytatnak, még akkor sem, ha e tevékenységekkel, illetve ügyletekkel összefüggésben adókat, díjakat, illetékeket, járulékokat vagy egyéb közterheket szednek be.

Amennyiben azonban e szervek nem adóalanyként való kezelése a verseny jelentős torzulását eredményezné, az ilyen tevékenységek vagy ügyletek folytatása tekintetében adóalanyoknak minősülnek.

A közjog által szabályozott szervek minden esetben adóalanyoknak minősülnek az I. mellékletben meghatározott tevékenységeket illetően, amennyiben e tevékenységek mértéke nem elhanyagolható.

(2) A tagállamok hatóságként folytatott tevékenységnek tekinthetik a közjogi intézmények olyan tevékenységeit, amelyek a 132.[...] cikk [...] értelmében adómentességet élveznek.”

8 A 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdése értelmében:

„»Ajánlatkérő szerv«: az állam, a területi vagy a települési önkormányzat, a közjogi intézmény, továbbá az egy vagy több ilyen szerv, illetve közjogi intézmény által létrehozott társulás;

»Közjogi intézmény« minden olyan intézmény,

a) amely kifejezetten olyan közérdekes célra jött létre, amely nem ipari vagy kereskedelmi jellegű;

b) amely jogi személyiséggel rendelkezik; valamint

c) amelyet többségi részben az állam, vagy a területi vagy a települési önkormányzat vagy egyéb közjogi intézmény finanszíroz, vagy amelynek irányítása ezen intézmények felügyelete alatt áll; vagy amelynek olyan ügyvezető, döntéshozó vagy felügyelő testülete van, amely tagjainak többségét az állam, a területi vagy a települési önkormányzat vagy egyéb közjogi intézmény nevezi ki.

A második albekezdés a), b) és c) pontjában említett szempontoknak megfelelő közjogi intézmények és intézménykategóriák nem kimerítik jegyzékét a III. melléklet tartalmazza. [...]”

A portugál jog

A héára vonatkozó szabályozás

9 A héatörvény (Código do IVA) 2. cikkének (2) bekezdése elírja, hogy az állam és az egyéb közjogi jogi szervek nem adóalanyok azon ügyletek vonatkozásában, amelyeket hatóságként teljesítenek, akkor sem, ha ezért díjazásban vagy egyéb ellenértékben részesülnek, amennyiben a

nem adóalanyként való kezelésük nem vezet a verseny torzulásához.

10 Az említett törvény 2. cikkének (3) bekezdése elírja, hogy az állam és az egyéb közjogi jogi szervek mindazonáltal híaalanynak min?sulnek bizonyos tevékenységek végzése és az azokból származó adóköteles ügyletek tekintetében, kivéve ha megállapítható, hogy e tevékenységvégzés elhanyagolható.

A Saudaçorra vonatkozó jogi szabályozás

11 A Saudaçort az Azori?szigetek autonóm régió egészségügyi finanszírozási intézményének a SAUDAÇOR elnevezés? – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA, kizárólagos állami tulajdonban álló részvénytársasággá történ? átalakításáról és a július 31?i 28/99/A regionális törvényerej? rendelet (Decreto Legislativo Regional n.º 41/2003/A, Transforma o Instituto de Gestão Financeira da Saúde da Região Autónoma dos Açores em sociedade anónima de capitais exclusivamente públicos, passando a designar?se SAUDAÇOR – Sociedade Gestora de Recursos e Equipamentos da Saúde dos Açores SA e altera o Decreto Legislativo Regional n.º 28/99/A, de 31 de Julho) módosításáról szóló, 2003. október 17?i 41/2003/A AAR regionális törvényerej? rendelet (*Diário da República* I, A. sorozat, 257. szám, 2003. november 6., 7430. o.) hozta létre, és t?kéjében az említett régió 100%-os részesedéssel rendelkezik.

12 Az említett regionális törvényerej? rendelet 2. cikkének (1) bekezdése alapján a Saudaçor feladata, hogy közhasznú szolgáltatásokat nyújtson az egészségügy területén. E feladat kiterjed a regionális egészségügyi rendszer, valamint az ehhez kapcsolódó információs rendszerek, infrastruktúra és létesítmények tervezésére és m?ködtetésére, továbbá az egészségügyi ellátórendszer egységeit és az egészségügyi szolgálatokat érint? építési, állagmegóvási, felújítási és rekonstrukciós munkálatok elvégzésére, különösen a természeti katasztrófákkal sújtott területeken és a kockázatosnak min?sül? térségekben.

13 A 41/2003/A regionális törvényerej? rendelet 3. cikke értelmében:

„A közhasznú szolgáltatások nyújtása keretében a Saudaçor feladatköre az alábbi feladatokra terjed ki:

- a) a regionális egészségügyi ellátás központosított módon történ? megvalósítása;
- b) termékek és szolgáltatások nyújtása a regionális egészségügyi rendszer részeként m?köd? jogalanyoknak;
- c) az egészségügyi ellátórendszer egységeinek finanszírozása az egyes egységek által megkötött szerz?désekben vállalt egészségügyi szolgáltatási céloknak megfelel?en;
- d) az egészségügyi ellátórendszer egységeinek költségvetési igazgatásával kapcsolatos alapelvek és szabályok meghatározása, és a költségvetési igazgatás végrehajtásának nyomon követése;
- e) a regionális egészségügyi rendszer részeként m?köd?, vagy az utóbbi által finanszírozott intézmények és szolgálatok gazdasági?pénzügyi igazgatásának felmérése, rendszeres jelentések készítése a regionális egészségügyi rendszer pénzügyi helyzetér?l, a humánér?forrás? és eszközgazdálkodásáról;
- f) a regionális egészségügyi rendszer alatt m?köd? intézmények információs rendszereit érint? fejlesztések ösztönzése;

g) a regionális egészségügyi rendszert érint?, közérdek szempontjából indokoltnak t?n? munkálatok elvégzése;

h) szükség esetén a regionális egészségügyi rendszer szolgálatainak és intézményeinek támogatása.”

14 Az említett regionális törvényerej? rendelet 4. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Sudaçorra vonatkozó szabályozást ezen aktus, a mellékletben található alapító okiratok, az állami vállalkozásokra irányadó, 1999. december 17?i 558/99. sz. törvényerej? rendeletben (Decreto?Lei n.º 558/99; *Diário da República* I, A. sorozat, 292. szám, 1999. december 17., 9012. o.) foglalt jogi szabályozás és a magánjog tartalmazza. Ugyanezen regionális törvényerej? rendelet 4. cikkének (2) bekezdése értelmében a Sudaçor a tevékenységei során tiszteletben tartja az AAR regionális egészségügyi szolgálatának szervezeti és m?ködési szabályait.

15 A 41/2003/A regionális törvényerej? rendelet 10. cikke el?írja, hogy e feladatok végrehajtása érdekében a Sudaçor az AAR?rel azonos hatósági jogkörrel rendelkezik, majd a jogszabály ezt követ?en példálózó jelleggel felsorol néhány ilyen jogosítványt, köztük a kisajátítást.

16 A módosított 558/99. sz. törvényerej? rendelet 7. cikkének (3) bekezdése értelmében a közvállalkozások az általános szabályok szerint közvetlenül és közvetetten adókötelesek, és így adóznak. Azonos rendelkezést tartalmaz az Azori?szigetek autonóm régió állami vállalkozásaira vonatkozó szabályozásokról szóló, 2008. március 5?i 7/2008/A regionális törvényerej? rendelet (Decreto Legislativo Regional n.º 7/2008/A, Regime do sector público empresarial da Região Autónoma dos Açores; *Diário da República* I, A. sorozat, 58. szám, 2008. március 24., 1649. o.) 9. cikkének (2) bekezdése a regionális állami vállalkozások vonatkozásában.

17 A Sudaçor az alapító okirata 21. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerint tevékenységét az AAR?rel kötött programszerz?dések keretei között végzi, amelyek többek között meghatározzák a Sudaçor által, a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésével és m?ködtetésével kapcsolatban teljesítend? szolgáltatásokat, valamint az e régió által e szolgáltatások ellenértékeként fizetend? ellentételezést, amelynek megjelölése „pénzügyi hozzájárulás”, és amely a Sudaçor m?ködési költségeinek fedezésére irányul.

18 2004. július 23?án tehát megkötötték a 2004 és 2008 közötti id?szakra vonatkozó els? programszerz?dést, amelyben ellentételezésként összesen 15 905 000 euró szerepelt, ebb?l 2007?re 3 990 000 euró, 2008?ra pedig 4 050 000 euró vonatkozott. E szerz?dés 5. pontja szerint ezen teljes összeg pénzügyi és egészségügyi minisztériumi együttes rendelettel felülvizsgálható, amennyiben a körülmények okozta változás folytán az említett összeg nyilvánvalóan nem elegend? az említett szerz?dés végrehajtására. 2009. január 1?jén megkötötték a 2009 és 2012 közötti id?szakra vonatkozó második programszerz?dést, amely ellentételezésként évi 8 500 000 euróról, valamint a megel?z? szerz?désben el?írt felülvizsgálati kikötésr?l rendelkezett. Az AAR pénzügyi és egészségügyi minisztériumainak 2010. március 8?i együttes rendelete ezen összeget 6 599 147 euróra mérsékelte a 2009. év vonatkozásában.

Az alapeljárás és az el?zetes döntéshozatalra el?terjesztett kérdések

19 2011. március 2?án az államkincstár megküldte az adóellen?rzésr?l készült jelentés tervezetét, amelyben javaslatot tettek a Sudaçor által a 2007 és 2010 közötti adóévekben fizetend? h?a összesen 4 750 586,24 euró összeget kitev? helyesbítésére.

20 A Saudaço meghallgatását követően, 2011. április 6-án elfogadták az ellenőrzésről készült jelentést.

21 E jelentésben az államkincstár megállapította többek között, hogy a Saudaço a rá vonatkozó jogi szabályozásra tekintettel nem hivatkozhat a héatörvénynek a hatodik irányelv 4. cikke (5) bekezdése első albekezdésének átültetésére irányuló, 2. cikkének (2) bekezdésére, amely alapján a közjog által szabályozott szervek nem kezelendők héaalanyként, és amelynek tartalma megfelel a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdése első albekezdésének.

22 E hatóság szerint a Saudaço által a programszerződések keretében a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésével és működtetésével kapcsolatban nyújtott szolgáltatások olyan tevékenységi területeket érintenek, amelyek a magánkezdeményezések körébe tartoznak, amiből következik, hogy a verseny torzulásához vezethetne, ha a Saudaço nem kezelnék héaalanyként. Ez a helyzet például a régió egészségügyi informatikai rendszerének működtetése és fenntartása tekintetében. Valójában gazdasági jellegű tevékenységről van szó, így a programszerződésekben meghatározott és a regionális hatóságok által e szolgáltatások ellentételezéseként fizetett hozzájárulások héakötelesek. A Saudaço egyébiránt elismerte, hogy ezen adó hatálya alá tartozik, mivel termékbeszerzései és az általa igénybe vett szolgáltatások után héalevonás címén összesen 2 300 273,17 eurót igényelt.

23 A Saudaço a héa és kamatai behajtásának elrendelése ellen bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő a Tribunal Administrativo e Fiscal de Ponta Delgada előtt (a ponta delgadai közigazgatási és adóügyi bíróság, Portugália) a 2007 és 2010 közötti adóévek tekintetében, amelyek címén a vele szemben fennálló követelés összege összesen 5 157 249,72 euró volt.

24 Ítéletében az említett bíróság többek között azzal az indokkal utasította el a keresetet, hogy a közjog által szabályozott szervek nem héaalanyként történő kezelése 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt szabályának értelmezéséhez nem a közbeszerzési jog keretében a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében meghatározott „közjogi intézmény” fogalmára kell hivatkozni, mivel az utóbbi fogalom meghatározása tág, jöllehet a „közjog által szabályozott szerv” 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében foglalt fogalmát szigorúan kell értelmezni a nem héaalanyként történő kezelés szabályának alkalmazása keretében, mivel az a valamennyi aktus adózására irányuló általános szabály alóli kivételnek minősül.

25 Ugyanezen bíróság szerint a nem héaalanyként történő kezelés szabálya nem vonatkozik a Saudaço-hoz hasonló jogalanyra, amely, bár az AAR hozta létre, a régiótól elkülönült részvénytársaság, amely a magánjog szabályainak hatálya alá tartozik, és feladatkörének gyakorlása, valamint a társaság céljainak elérése tekintetében függetlenül működik.

26 A Tribunal Administrativo e Fiscal de Ponta Delgada (a ponta delgadai közigazgatási és adóügyi bíróság) szintén azt állapította meg, hogy a Saudaço által a programszerződések keretében nyújtott szolgáltatások gazdasági jellegűek, mivel díjazás ellenében nyújtják azokat. Az AAR által fizetett hozzájárulások a Saudaço által nyújtott szolgáltatások ellenértékei, és nem tekinthetők közjogi jogalanyok közötti átruházásnak.

27 Az ezen ítélet ellen benyújtott fellebbezés nyomán eljáró kérdést elterjeszt? bíróság úgy véli, hogy az alapügy központi kérdése az, hogy hivatkozhat?e a Sauda?orhoz hasonló jogalany a héatörvény 2. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésével azonos tartalmú szabályra, amely alapján a közjog által szabályozott szervek nem kezelend?k héaalanyként, valamint annak megállapítása, hogy a vitatott héabehajtást elrendel? aktusok közjogi jogalanyok közötti költségvetésen belüli transzfereknek min?sülnek?e.

28 A kérdést elterjeszt? bíróság úgy véli, hogy bár a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján egyértelm?, hogy a héaalanyiság köréb?l kizárólag a közjog által szabályozott szervek azon tevékenységei vannak kizárva, amelyeket hatóságként gyakorolnak, ezen ítélkezési gyakorlat alapján nem lehet azonban megállapítani, hogy a Sauda?orhoz hasonló jogalany, jogállására tekintettel, amely az állami jogalany részvénytársasággá történ? átalakulásának eredménye, közjog által szabályozott szerv e fogalma alá tartozik?e. Felmerül többek között a kérdés, hogy az említett fogalom tartalma egybeesik?e a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében az „ajánlatkér? szerv” különböz? kategóriáinak meghatározása keretében meghatározott „közjogi intézmény” fogalmával.

29 Ilyen körülmények között a Supremo Tribunal Administrativo (legfels?bb közigazgatási bíróság) felfüggesztette az eljárást, és elzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) [...] [A] 2006/112 [...] irányelv 13. cikke (1) bekezdésének els? albekezdése értelmében vett »közjog által szabályozott szerv« fogalmát a közjog által szabályozott szervnek a [...] 2004/18 [...] irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében megállapított jogszabályi fogalma alkalmazásával [kell?e értelmezni]?

2) Megfelel?e a [2006/112] irányelv 13. cikke (1) bekezdésének els? albekezdése értelmében vett »közjog által szabályozott szerv« fogalmának az olyan intézmény, amelyet kizárólagos állami t?kével, az Azori?szigetek autonóm régiója 100%-os részesedésével részvénytársasági formában alapítottak, és amelynek tevékenységi köre a regionális egészségügyi rendszer területén – annak ösztönzése és racionalizálása céljából és az említett régióval kötött programszerz?dések keretében – történ? tanácsadás és m?ködtetés, továbbá amely intézménynek hatáskör?átruházás alapján feladata azon hatósági jogkörök gyakorlása, amelyekkel eredetileg az egészségügyi közszolgáltatás nyújtására kötelezett régió a szóban forgó területen rendelkezik?

3) Az ezen irányelvben foglaltak fényében megállapítható?e, hogy a társaság által kapott ellenérték, amely az e programszerz?dések végrehajtásához szükséges pénzügyi eszközök rendelkezésre bocsátását jelenti, a héaalanyként való min?sítés szempontjából a nyújtott szolgáltatásokért járó díjazásnak min?sül?

4) Igenl? válasz esetén, megfelel?e a szóban forgó társaság a [2006/112] irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében foglalt adóalanyiság alóli kivételre vonatkozó szabály alkalmazásához szükséges feltételeknek?”

Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett kérdésekr?l

Az elzetes döntéshozatalra elterjesztett harmadik kérdésr?l

30 Az elsz?r vizsgálandó harmadik kérdésével a kérdést elterjeszt? bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2006/112 irányelv 9. cikkének (1) bekezdését úgy kell?e értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül az alapügyben szerepl?höz hasonló tevékenység, amely során valamely társaság valamely régióknak az e társaság és az e régió között

kötött programszerződésük szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megködtetésére irányuló szolgáltatást nyújt.

31 A Bíróság már megállapította, hogy az említett irányelv szerkezetéből és céljából, valamint az ugyanezen irányelv 13. cikkének a – hatodik irányelvvel létrehozott – közös héarendszerben elfoglalt helyéből következően fűszabály szerint minden gazdasági jellegű tevékenység adóköteles. Fűszabály szerint és a 2006/112 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint héakötelesek az ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtások, ideértve a közjogi intézményeket is. Ezen irányelv 9. és 13. cikke így nagyon tágan határozza meg a hű alkalmazási körét (Bizottság kontra Hollandia ítélet, C/79/09, EU:C:2010:171, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Az ügylet ellenérték fejében teljesített ügyletként való minűsítésének a lehetűsége kizárólag a termékértékesítés vagy a szolgáltatásnyújtás és az adóalany által ténylegesen kapott ellenszolgáltatás közötti közvetlen kapcsolat fennállását feltételezi. Az ilyen közvetlen kapcsolat akkor áll fenn, ha a szolgáltatásnyújtó és a szolgáltatást igénybe vevű között létezik olyan jogviszony, amelynek keretében kölcsönös szolgáltatások kerülnek átadásra úgy, hogy a szolgáltatásnyújtó által kapott juttatás képezi a szolgáltatást igénybe vevű számára nyűjtott szolgáltatás tényleges ellenértékét (lásd különösen: Serebryannay vek ítélet, C/283/12, EU:C:2013:599, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 Az elvégzendű elemzés jellegét figyelembe véve és amint azt a Bíróság már megállapította, a nemzeti bíróság feladata az alapűgyben szóban forgó tevékenységeknek a Bíróság által meghatározott kritériumok alapján történű megítélése (Fazenda Pública ítélet, C/446/98, EU:C:2000:691, 23. pont; Gmina Wrocűaw végzés, C/72/13, EU:C:2014:197, 18. pont).

34 A jelen esetben a kérdűst elűterjesztű bíróság feladata annak ellenűrzése, hogy az iratokból és különösen a Saudaűor és az AAR között kötűtt programszerűdűsből kitűnikűe, hogy e társaság ellenérték fejében folytatja tevékenységeit, és így azok gazdasági jellegűek. Mindazonáltal a Bíróság az elűzetes döntűshozatalra utaló határozatban foglalt tényezűkre tekintettel nyűjthat e bíróság számára a határozathozatalát lehetűvé tevű értelmezési szempontokat.

35 E tekintetben kitűnik az említett határozatból, hogy ugyanezen szerűdűsek szerint az AAR köteles a Saudaűornak az általa nyűjtandó regionális egészségűgyi szolgáltatás tervezésére és megködtetésére irányulű szolgáltatások ellenértékeként ellentűtelezűst, úgynevezett „pénzűgyi hozzájárulást” fizeteni, amelynek összegét e szerűdűsek pontosítják.

36 Tekintettel a Saudaűor által nyűjtott tervezűsre és megködtetésre irányulű szolgáltatások állandó és folyamatos jellegűre, az a körűlműny, hogy ezen ellentűtelezűst nem a szeműlyre szabott szolgáltatások alapján, hanem évenként átalány jelleggel határozzák meg e társaság megködűsi költségeinek fedezűse érdekében, nem olyan jellegű, amely befolyásolja a teljesített szolgáltatásnyűjtás és az azon átvett ellenérték között fennállű közvetlen kapcsolatot, amelynek összegét elűzetesen és világosan lefektetett szempontok szerint határozták meg (lásd ebben az értelemben: Le Rayon d'Or, C/151/13, EU:C:2014:185, 36. és 37. pont).

37 E közvetlen kapcsolatot nem kérdűjelezi meg azon tény sem, hogy a Saudaűor és az AAR között kötűtt programszerűdűsek tartalmaznak olyan kikötűseket, amelyek elűírják, hogy a Saudaűor által fizetendű ellentűtelezűs összege kiigazítatható, ha a körűlműnyek módosulása okán ezen összeg nyilvánvalóan elűgtelennek tűnik e szerűdűsek teljesítéséhez.

38 Ugyanis amennyiben e kikötűsek ezen ellentűtelezűs mértékének elűzetes és világosan lefektetett olyan szempontok szerint történű meghatározására irányulnak, azt biztosítják, hogy e

mérték elegendő? a Saudaço m?ködési kiadásainak fedezésére, megállapítható, hogy céljuk az e társaság által nyújtott állandó és folyamatos szolgáltatások általános ellentételezéseként nyújtott összeg kiigazítása. Egyébiránt, bár, amint az az el?zetes döntéshozatalra utaló határozatból kit?nik, a 2009. év vonatkozásában a kezdetben el?írt éves ellentételezést mérsékelte az AAR, a portugál kormány a Saudaço által nem vitatottan el?adta a tárgyaláson, hogy e csökkentés egy nyilvánvaló számítási hiba kiigazítására irányult.

39 A nyújtott szolgáltatások és a kapott ellenérték között fennálló közvetlen kapcsolatot nem kérd?jelezi meg az a tény sem, amint azt a Saudaço állítja, hogy az utóbbi tevékenységének célja a portugál alkotmány szerint kizárólag és közvetlenül az államra háruló alkotmányos kötelezettség teljesítése, azaz egyetemes és általános nemzeti egészségügyi és potenciálisan ingyenes, közforrásokból finanszírozott szolgáltatás nyújtása.

40 Ugyanis a 2006/112 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerint az a személy min?sül adóalanynak, aki gazdasági tevékenységet önállóan végez, tekintet nélkül e tevékenység céljára és eredményére.

41 Egyébiránt, bár az egyetemes és általános nemzeti egészségügyi és potenciálisan ingyenes, közforrásokból finanszírozott szolgáltatás bevezetésének célját figyelembe veszi a közös héarendszer, amennyiben az említett irányelv 132. cikkének (1) bekezdése szerint egyes, többek között a közintézmények által biztosított egészségügyi szolgáltatások héamentesek, nem vitatott, hogy az alapügyben szóban forgó regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló tevékenység nem tartozik ezen adómentességek egyike alá sem.

42 A fenti megfontolásokra tekintettel azt kell válaszolni a harmadik kérdésre, hogy a 2006/112 irányelv 9. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül az alapügyben szerepl?höz hasonló tevékenység, amely során valamely társaság valamely régióhoz az e társaság és az említett régió között kötött programszerz?dések szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló szolgáltatást nyújt.

Az els?, a második és a negyedik kérdésr?l

43 Az együttesen és másodszor vizsgálandó els?, második és negyedik kérdésével a kérdést el?terjeszt? bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell?e értelmezni, hogy az e rendelkezésben el?írt nem héaalanyként történ? kezelés szabályának hatálya alá tartozik az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régióhoz az e társaság és az említett régió között kötött programszerz?dések szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és m?ködtetésére irányuló szolgáltatást nyújt, amennyiben e tevékenység az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti gazdasági tevékenységnek min?sül.

44 Ezen összefüggésben a kérdést el?terjeszt? bíróság arra vár választ, hogy amint azt a Saudaço állítja, „egyéb közjog által szabályozott szervnek” az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalmát a 2008/14 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében említett „közjogi intézmény” fogalom meghatározás felhasználásával kell?e értelmezni.

45 A 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének ilyen értelmezése nem elfogadható.

46 Ugyanis a „közjogi szerv” fogalmának és következésképpen az „ajánlatkér?k” fogalmának tág meghatározásával a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdése ezen irányelv hatályának annak biztosítása érdekében kell?en kiterjedt meghatározására irányul, hogy a vonatkozó szabályok, különösen a közbeszerzés keretében kötelez? átláthatóság és

megkülönböztetés?mentesség alkalmazandó legyen az állami jogalanyok azon összességére, amelyek nem képezik a közigazgatás részét, de többek között finanszírozásuk és irányításuk révén, mégis állami ellen?rzés alá tartoznak.

47 Márpedig alapjában eltér az a háttér, amelybe az „egyéb közjog által szabályozott szerv” 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében szerepl? fogalma illeszkedik.

48 Ugyanis e fogalom nem a héa hatályának meghatározására irányul, hanem éppen az ezen adó közös rendszerének alapját adó azon általános szabály alóli kivételt képez, amely szerint az említett adó hatálya igen tágan, az ellenérték fejében nyújtott minden szolgáltatásra kiterjed?en került meghatározásra, ideértve a közjogi szervek által nyújtott szolgáltatásokat is (lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Hollandia ítélet, C?79/09, EU:C:2010:171, 76. és 77. pont).

49 Eltérésként azon általános szabályhoz képest, miszerint valamennyi gazdasági jelleg? tevékenység adóköteles, a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését szigorúan kell értelmezni (lásd különösen: Isle of Wight Council és társai ítélet, C?288/07, EU:C:2008:505, 60. pont; Gmina Wroc?aw végzés, C?72/13, EU:C:2014:197, 19. pont).

50 Ebb?l következik, hogy a hatodik irányelv 13. cikke (1) bekezdésének szövegében adott útmutatás hiányában – figyelembe kell venni ezen irányelv szerkezetét és célját, valamint e rendelkezés helyét az említett irányelvvel létrehozott közös héarendszerben (lásd analógia útján: Isle of Wight Council és társai ítélet, C?288/07, EU:C:2008:505, 25. pont).

51 Így a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének ezen irányelv céljai alapján történ? elemzése nyilvánvalóvá teszi, hogy két feltételnek kell együttesen teljesülnie ahhoz, hogy érvényesüljön a nem adóalanyként történ? kezelés szabálya, vagyis a tevékenységeket közintézménynek kell folytatnia, és ennek során hatóságként kell eljárnia (lásd ebben az értelemben különösen: Mihail?végzés, C?456/07, EU:C:2008:293, 16. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Bizottság kontra Hollandia ítélet, C?79/09, EU:C:2010:171, 79. pont).

52 Egyébiránt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéb?l és az egyenl?ség elvéb?l az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó európai uniós jogi rendelkezést általában az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, ami úgy érhet? el, ha figyelembe veszik a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd különösen: Fish Legal és Shirley ítélet, C?279/12, EU:C:2013:853, 42. pont).

53 Márpedig meg kell állapítani, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése nem hivatkozik a tagállamok jogára.

54 Ebb?l következik, hogy az e rendelkezésben szerepl? fogalmakat, többek között az „egyéb közjog által szabályozott szerv” fogalmát az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni.

55 Egyébiránt, mivel – amint arra a jelen ítélet 49. pontja emlékeztetett – a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését, eltérésként, szigorúan kell értelmezni, meg kell állapítani, hogy az e rendelkezésben szerepl? felsorolás kimerít? jelleg?, az „egyéb közjog által szabályozott szerv” fogalma a hatóságok alá tartozó, az e rendeletben kifejezetten említett intézményekt?l eltér? intézmények fennmaradó kategóriája.

56 Ami különösen az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében el?írt két feltétel közül az

els? illeti, azaz amely a közjog által szabályozott szerv min?ségre vonatkozik, a Bíróság már megállapította, hogy az a személye, amely hatósági jogkörök alá tartozó tevékenységeket önállóan végez, mivel nem képezik részét a közigazgatási szervezetrendszerének, nem min?síthet? az e rendelkezés szerinti közjogi intézménynek (lásd ebben az értelemben különösen: Miha?végzés, C?456/07, EU:C:2008:293, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

57 A Bíróság pontosította továbbá, hogy a „közjog által szabályozott intézmény” min?ség nem eredhet kizárólag azon tényb?l, hogy a szóban forgó tevékenység hatósági jogkörök alá tartozó tevékenységek végzésében áll (lásd ebben az értelemben különösen: Miha?végzés, C?456/07, EU:C:2008:293, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Ez nem befolyásolja azt, hogy bár az említett min?sítés vonatkozásában nem meghatározó az a körülmény, hogy az érintett intézmény az alkalmazandó nemzeti jog szerint hatósági jogkörökkel rendelkezik, mivel azonban valamennyi hatóságra vonatkozó alapvet? jellemz?r?l van szó, bizonyos mértékben utal arra, hogy ezen intézmény közjog által szabályozott intézménynek min?síthet?.

59 Márpedig a 41/2003/A regionális törvényerej? rendelet 10. cikke el?írja, hogy e feladatkörök végrehajtása érdekében a Sauda?or az AAR?rel azonos hatósági jogkörrel rendelkezik, majd a jogszabály ezt követ?en példálózó jelleggel felsorol néhány ilyen jogosítványt, köztük a kisajátítást.

60 Egyébiránt a Bíróságnak a jelen ítélet 56. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatára és az alkalmazandó nemzeti jogra tekintettel, a kérdést el?terjeszt? bíróság vizsgálatától függ?en nem zárható ki, hogy a Sauda?ort az AAR közigazgatási szervezetrendszerének részét képez?nek kell tekinteni.

61 E tekintetben kit?nik a Bírósághoz benyújtott iratokból, hogy a Sauda?or, amennyiben az állam által állami szerv funkcionális decentralizációja révén történ? átalakulása útján részvénytársaság formájában került megalapításra, bizonyos tekintetben a magánjogi jogi személyhez hasonlít és m?ködését, valamint napi ügyvezetését tekintve az állammal szemben bizonyos autonómiával rendelkezik.

62 Mindazonáltal és továbbra is a kérdést el?terjeszt? bíróság vizsgálatától függ?en a Sauda?or egyes jellemz?i annak a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti közjog által szabályozott szervnek történ? min?sítése mellet szólnak.

63 A Sauda?or tényleges autonómiája ugyanis korlátozottnak t?nik azon tény okán, hogy a t?kéje, amelyben magánszemélyek nem szerezhettek részesedést, az AAR 100%-os tulajdonában van, amely az ügynevezett „kiegészít?” tevékenységei keretében harmadik személyeknek nyújtott szolgáltatásoktól eltekintve, amelyek nem vitatottan marginális jelent?séggel bírnak, egyébiránt az egyetlen „ügyfele”. E tényez?kb?l kit?nik, hogy az AAR meghatározó befolyást tud gyakorolni a Sauda?or tevékenységeire.

64 Ezt az a tény is meger?síti, hogy a Sauda?or és az AAR között kötött els? programszerz?dés 3. pontjának a) alpontja és a második programszerz?dés 3. pontja (1) bekezdésének a) alpontja szerint e társaság feladatait az AAR által megállapított iránymutatások alapján látja el, és hogy az említett els? programszerz?dés 3. pontjának h) alpontja és a második programszerz?dés 3. pontja (1) bekezdésének g) alpontja szerint az említett társaság az AAR felügyelete alatt áll.

65 Egyébiránt a 41/2003/A regionális törvényerej? rendelet 4. cikkének (1) bekezdése úgy

rendelkezik, hogy a Saudaçoorra vonatkozó szabályozást a jelen jogszabály rendelkezései, a mellékletben található alapító okiratok, az állami vállalkozásokra irányadó 558/99. sz. törvényerejű rendeletben foglalt jogi szabályozás és a magánjog tartalmazza. Úgy tűnik, hogy a magánjog alkalmazhatósága az ily módon meghatározott keretben másodlagos jelentőséggel bír tehát a Saudaçoorra, mint állami vállalkozásra irányadó jogi szabályozást megállapító szabályokhoz viszonyítva.

66 Egyébiránt, amennyiben a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megkötdetésére irányuló szolgáltatások nyújtásának feltételei programszerződés tárgyat kell, hogy képezzék, különösen ami az e szolgáltatások ellentételezését illeti, ami arra utalhat, hogy a Saudaçoór más magánjogi gazdasági szereplőkkel versenyben állva tevékenykedik az érintett piacon, ez nem befolyásolja azt, hogy az AAR-ben az említett szolgáltatásokat kizárólag a Saudaçoór nyújtja a 41/2003/A regionális törvényerejű rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében elírt feladata alapján, és azokat például közbeszerzés révén nem ítélik oda magánjogi gazdasági szereplőknek.

67 Egyébiránt úgy tűnik, hogy szervezeti kapcsolat áll fenn a Saudaçoór és az AAR között, ha csak azon tény okán is, hogy e társaságot az e régió jogalkotója által elfogadott jogalkotási aktussal hozták létre annak érdekében, hogy az elírt számúra „közhasznú szolgáltatásokat nyújtsanak az egészségügy területén”, amint az a 41/2003/A regionális törvényerejű rendelet 2. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik.

68 E tényezőknél a kérdést elterjesztő bíróság által végzett felülvizsgálatra figyelemmel nem zárható tehát ki, hogy a Saudaçoorra alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezéseket is figyelembe vevő értékelésre tekintettel e bíróság azt a következtetést vonja le, hogy az a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti közjog által szabályozott szervnek minősíthető.

69 Mindazonáltal, amint arra a jelen ítélet 51. pontja emlékeztetett, ahhoz, hogy alkalmazható legyen az említett rendelkezésben elírt, a nem héalanyként történő kezelés szabálya, szükséges továbbá, hogy az e rendelkezésben elírt második feltétel is teljesüljön, azaz, hogy a csak a hatóságként eljáró közjog által szabályozott szerv által folytatott tevékenységek mentesülnek a héalól.

70 A Bíróság állandó ítélezési gyakorlata szerint olyan tevékenységekről van szó, amelyeket az említett szervek a rájuk vonatkozó sajátos közjogi szabályozás keretében folytatnak, kivéve azokat a tevékenységeket, amelyeket a magánjogi gazdasági szereplőkkel azonos jogi feltételek mellett végeznek. A Bíróság pontosította továbbá, hogy e tekintetben nem bír jelentőséggel a tevékenység tárgya és célja, és hogy az a tény, hogy az alapügyben szereplő tevékenység folytatása hatósági jogkör alkalmazásában áll lehetővé teszi annak megállapítását, hogy e tevékenység közjogi szabályozás alá tartozik (lásd ebben az értelemben különösen: Fazenda Pública ítélet, C-446/98, EU:C:2000:691, 17., 19. és 22. pont).

71 Ebben az összefüggésben a Bíróság megállapította, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében elírt adómentesség első sorban olyan tevékenységekre vonatkozik, amelyeket a közintézmények hatóságként folytatnak, amely tevékenységek bár gazdasági jellegűek, szorosan kapcsolódnak a közhatalom eljogainak gyakorlásához (Isle of Wight Council és társai ítélet, C-288/07, EU:C:2008:505, 31. pont).

72 Márpedig az említett irányelv 13. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében elírt e második feltétel nem teljesül, ha, amint azt a portugál kormány állította, és a kérdést elterjesztő bíróság vizsgálatától függően a 41/2003/A regionális törvényerejű rendelet 10. cikke szerint a Saudaçoort megillető hatósági jogkörök nem minősülnek az általa, az alapügyben szereplő tevékenységek, azaz a regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésével és megkötdetésével

kapcsolatos, vitatott héakötelezettség? tevékenységek teljesítéséhez alkalmazható eszköznek, mivel más tevékenységek folytatását szolgálják.

73 Egyébiránt, még ha feltételezzük is, hogy azt kell megállapítani, hogy a Saudaçor közjog által szabályozott szerv, és hogy hatóságként gyakorolja az alapügyben szereplő gazdasági tevékenységet, a 2006/112 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének második albekezdéséből következik, hogy az olyan jogalany, mint a Saudaçor, nem mentesülhet a héa alól, ha megállapítható, hogy a nem adóalanyként való kezelése a verseny bizonyos jelentőségű torzulásához vezet.

74 E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy a verseny jelentős torzulását, amelyet a hatóságként eljáró közintézmények nem adóalanyként való kezelése eredményezne, a szóban forgó tevékenység, mint olyan vonatkozásában kell értékelni anélkül, hogy ezen értékelés valamely meghatározott piacra vonatkozna, valamint nemcsak a tényleges verseny, hanem a lehetséges verseny vonatkozásában is, feltéve hogy a magánjogi gazdasági szereplő számára az érintett piacra történő belépésnek a lehetősége valós és nem tisztán elméleti jellegű (Bizottság kontra Hollandia ítélet, C-79/09, EU:C:2010:171, 91. pont).

75 A fenti megfontolások összességére tekintettel azt kell válaszolni az első, a második és a negyedik kérdésre, hogy a 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nem adóalanyként történő kezelés e rendeletben előírt szabályának hatálya alá tartozik az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régióhoz az e társaság és az említett régió között kötött programszerződés szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megvalósítására irányuló szolgáltatást nyújt, amennyiben e tevékenység az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti gazdasági tevékenységnek minősül, aminek ellenőrzése a kérdést előterjesztő bíróság feladata, megállapítható, hogy az említett társaságot a közjog által szabályozott szervnek kell minősíteni, és hogy az említett tevékenységet hatóságként látja el, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy ugyanezen tevékenység adómentesítése nem jár a verseny bizonyos mértékű torzulásával.

Ezen összefüggésben az „egyéb közjog által szabályozott szervnek” az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalma nem a „közjogi intézménynek” a 2004/18 irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében meghatározott fogalma felhasználásával értelmezendő.

A költségekről

76 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) **A közös hozzáadottértékadórendszerrel szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 9. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti gazdasági tevékenységnek minősül az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régióhoz az e társaság és az említett régió között kötött programszerződések szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megvalósítására irányuló szolgáltatást nyújt.**

2) **A 2006/112 irányelv 13. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti nem hozzáadottértékadóalanyként történő kezelés szabályának hatálya alá tartozik az olyan tevékenység, mint amilyen az alapügyben szerepel, amely során valamely társaság valamely régióhoz az e társaság és az említett régió között kötött**

programszervezők szerint regionális egészségügyi szolgáltatás tervezésére és megvalósítására irányuló szolgáltatást nyújt, amennyiben e tevékenység az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerinti gazdasági tevékenységnek minősül, aminek ellenőrzése a kérdést elterjesztő bíróság feladata, megállapítható, hogy az említett társaságot a közjog által szabályozott szervnek kell minősíteni, és az említett tevékenységet hatóságként látja el, amennyiben a kérdést elterjesztő bíróság megállapítja, hogy ugyanezen tevékenység adómentesítése nem jár a verseny bizonyos mértékű torzulásával.

Ezen összefüggésben az „egyéb közjog által szabályozott szervnek” az említett irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalma nem az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. cikkének (9) bekezdésében meghatározott „közjogi intézmény” fogalma felhasználásával értelmezendő.

Aláírások

* Az eljárás nyelve: portugál.